

MESTO

POLTÁR

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
2023 – 2030**

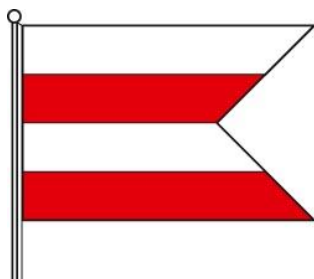

**Komunitný plán sociálnych služieb
mesta Poltár na roky 2023 – 2030**

bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Poltári

dňa 30.10.2023 uznesením č. 164/2023

a účinnosť nadobúda dňa 31.10.2023.

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.1 ČO JE KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE	6
1.2 ÚČASTNÍCI KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.3 VÝHODY, PRINCÍPY A PODSTATA KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.4 PRÁVNÝ RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	7
1.5 KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	9
1.6 NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ROKY 2021 – 2030	9
1.7 DRUHY A FORMY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	10
1.8 VZŤAH KOMUNITNÉHO PLÁNU K NADRADENÝM DOKUMENTOM	11
2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA	12
2.1 POČET OBYVATEĽOV A POHYB OBYVATEĽSTVA	12
2.2 ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV PODĽA POHLAVIA A VEKU	16
2.3 NÁRODNOSTNÁ A KONFESIONÁLNA ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA	17
2.4 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA A ŠKOLSTVO	19
2.5 NEZAMESTNANOSŤ	20
2.6 ZDRAVOTNÍCTVO	25
3 SOCIÁLNE SLUŽBY V MESTE	26
3.1 VEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	26
3.2 NEVEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	29
3.3 AKTIVITY MESTA POLTÁR A INÝCH SUBJEKTOV NA ÚSEKU SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI (MIMO PÔSOBNOSTI ZÁKONA O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH)	29
3.4 POŽIADAVKY PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	30
4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	32
4.1 CIEĽOVÉ SKUPINY	32
4.2 CIELE A PRIORITY, DOPLNKOVÉ OPATRENIA	33
5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU	43
5.1 HARMONOGRAM REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU VRÁTANE URČENIA FINANČNÝCH PODMIENOK	43
5.2 MONITORING PLNENIA A SPÔSOB KAŽDOROČNÉHO VYHODNOCOVANIA KOMUNITNÉHO PLÁNU, VRÁTANE PODMIENOK A SPÔSOBU JEHO ZMENY A AKTUALIZÁCIE	54

ZÁVER	55
PRÍLOHY	56
Zoznam informačných zdrojov	56
Zoznam skratiek	56
Zoznam tabuliek a grafov	56

ÚVOD

Oblasť sociálnej politiky významne ovplyvnil proces decentralizácie a reformy verejnej správy, čo sa prejavilo prechodom rozsiahlych kompetencií na miestnu samosprávu. Mestá a obce sa tak stali významným realizátorom sociálnej politiky a od miestnej samosprávy v súčasnosti vo veľkej miere závisí rozsah, podmienky a v neposlednom rade kvalita poskytovaných sociálnych služieb. Sociálne služby sú teda súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona o sociálnych službách a tiež s ohľadom na národné priority rozvoja sociálnych služieb, berúc do úvahy miestne podmienky, potreby a špecifiká. Jeho základnou ideou je komunitný rozvoj, skvalitnenie a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb, resp. doplnenie chýbajúcich sociálnych služieb na základe požiadaviek a záujmu občanov mesta.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1 Čo je komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie sociálnych služieb možno považovať za metódu, prostredníctvom ktorej je možné plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb.

1.2 Účastníci komunitného plánovania

Účastníkmi komunitného plánovania sú:

- **Zadávatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú ich a organizujú. Na Slovensku sú to mesta, mestá a samosprávne kraje.
- **Poskytovatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom mesto, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom – „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ alebo ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.
- **Prijímatelia sociálnych služieb** – sú fyzické osoby, užívatelia sociálnych služieb, ktorí sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii. Tá môže spôsobovať ohrozenie sociálnym vylúčením, obmedzenie schopnosti začleniť sa do spoločnosti a samostatne riešiť svoje problémy. Do nepriaznivej životnej situácie sa pritom jednotlivec môže dostať z rôznych dôvodov – v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, spôsobu života, trestnej činnosti a pod. Zapojením prijímateľov sociálnych služieb do komunitného plánovania sa získavajú informácie o ich potrebách, na ktoré treba reagovať a o súčasnej kvalite a dostupnosti poskytovaných sociálnych služieb.

Do procesu komunitného plánovania sa môže zapojiť aj široká **verejnosť**. Občania majú možnosť do určitej miery podieľať sa a ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb. Proces komunitného plánovania je založený na demokratických princípoch, umožňuje zapájať sa do diania v meste a vyjadriť tak názor na danú problematiku.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je pripraviť strategický dokument, ktorý za účasti zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a verejnosti umožní v strednodobom časovom horizonte efektívnejšie rozvíjať sociálne služby.

1.3 Výhody, princípy a podstata komunitného plánovania

Hlavnou výhodou komunitného plánovania je skutočnosť, že sú doňho zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, prijímatelia). To nielenže napomáha zvyšovať kvalitu plánovania a poskytovania sociálnych služieb, ale taktiež výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, a to nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb ako výsledok komunitného plánovania zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

Najdôležitejšie **princípy** komunitného plánovania sú:

- *princíp triády*, predstavujúci spoluprácu zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a rovnako princíp dohody, ktorý je charakterizovaný výsledným plánom,
- *princíp rovnosti*, ktorý zaručuje každému právo zaujímať sa o veci verejné; každý občan má právo slobodne sa vyjadriť a zároveň nikto nesmie byť vylúčený a diskriminovaný,
- *princíp skutočných potrieb*, čo charakterizuje analýza popisujúca stav služieb,
- *princíp kompetencie účastníkov*, ktorý kladie dôraz na profesionalitu a zodpovednosť.

Podstatou komunitného plánovania je teda zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú alebo sa ich v budúcnosti týkať môžu, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základným pilierom plánovania je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam v procese plánovania má preto poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

1.4 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

Sociálne služby sa poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky, postupy a formy poskytovania sociálnych služieb ako aj povinnosti poskytovateľov. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu, že:

- osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- je ohrozený jej vývoj v dôsledku jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku,
- osoba je ťažko zdravotne postihnutá alebo má nepriaznivý zdravotný stav,
- osoba dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- osoba vykonáva opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- osoba je ohrozená správaním iných fyzických osôb alebo sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,
- osoba zotrúva v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- stratila bývanie alebo je ohrozená stratou bývania.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- **sociálne služby krízovej intervencie** (terénna sociálna služba krízovej intervencie; poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach – nocľaháreň, útulok, domov na polceste, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, zariadenie núdzového bývania; nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu),
- **sociálne služby na podporu rodiny s deťmi** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, služba včasnej intervencie),
- **sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný

stacionár, domáca opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie tlmočnickej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),

- **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- **podporné služby** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, podpora samostatného bývania, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).

Zákon o sociálnych službách v § 80 upravuje pôsobnosť mesta pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti mesta poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:

- sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
- opatrovateľskej služby,
- prepravnej služby,
- odľahčovacej služby,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- terénnej sociálnej služby krízovej intervencie

a zriaďovať a zakladať nasledovné zariadenia sociálnych služieb:

- nocľaháreň,
- nízkoprahové denné centrum,
- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- denný stacionár.

Mesto môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom mesta, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

1.5 Komunitný plán sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) je strategický dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území mesta, hodnotí potreby a požiadavky jej obyvateľov a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na stanovené obdobie. Dokument je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb. Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj možnosti finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite.

Najdôležitejšie **ciele komunitného plánu** sú:

- zistiť potreby a požiadavky prijímateľov sociálnych služieb,
- zistiť plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb,
- koordinovať ponuku a dopyt v sociálnych službách,
- vytvoriť kompromis medzi predstavami, požiadavkami, možnosťami a dostupnými zdrojmi,
- zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb,
- stanoviť priority pre budúci rozvoj sociálnych služieb.

1.6 Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030

Národné priority rozvoja sociálnych služieb (NPRSS) v zmysle zákona o sociálnych službách vypracúva a zverejňuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 vydalo ministerstvo v marci 2021. Cieľom a účelom NPRSS je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít.

Účelom dokumentu pod názvom Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. V súlade s tým sú najskôr definované predpoklady pre rozvoj a následne samotné národné priority, vďaka ktorým by sa mal rozvoj reálne dosiahnuť. Národné priority sú vymedzené tak, aby boli harmonizovateľné so súvisiacimi legislatívnymi zámermi a iniciatívami vlády SR v referenčnom období (NPRSS 2021 – 2030).

Predpoklady pre rozvoj sociálnych služieb:

Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021 – 2030 bude nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

- A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike
- B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb
- C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunit.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb:

Slovenská republika si v kontexte rozvoja sociálnych služieb v období 2021 – 2030 zadefinovala nasledovné **národné priority**:

- NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb
- NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti
- NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby
- NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.

1.7 Druhy a formy sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§12) tieto druhy sociálnych služieb:

A – SOCIÁLNE SLUŽBY KRÍZOVEJ INTERVENCIE

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - 2.1. nízkoprahové denné centrum,
 - 2.2. integračné centrum,
 - 2.3. komunitné centrum,
 - 2.4. nocľaháreň,
 - 2.5. útulok,
 - 2.6. domov na polceste,
 - 2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B – SOCIÁLNE SLUŽBY NA PODPORU RODINY S DEŤMI

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C – SOCIÁLNE SLUŽBY NA RIEŠENIE NEPRIAZNIVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIE Z DÔVODU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA, NEPRIAZNIVÉHO ZDRAVOTNÉHO STAVU ALEBO Z DÔVODU DOVRŠENIA DÔCHODKOVÉHO VEKU

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovърšili dôchodkový vek,
 - 1.1. zariadenie podporovaného bývania,
 - 1.2. zariadenie pre seniorov,
 - 1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
 - 1.4. rehabilitačné stredisko,
 - 1.5. domov sociálnych služieb,
 - 1.6. špecializované zariadenie,
 - 1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnícka služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D – SOCIÁLNE SLUŽBY S POUŽITÍM TELEKOMUNIKAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E – PODPORNÉ SLUŽBY

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,

3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§13) tieto **formy sociálnych služieb**:

- **Ambulantná forma** – poskytuje sa fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby,
- **Terénna forma** – poskytuje sa fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí,
- **Pobytová forma** v zariadení – poskytuje sa, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba,
- **Iná forma** – poskytuje sa najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

1.8 Vzťah komunitného plánu k nadradeným dokumentom

Komunitný plán sociálnych služieb sa v zmysle § 83 ods. 2 zákona o sociálnych službách vypracúva na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb. V súčasnom období sú platné **Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030**, v ktorých sú zadefinované 4 národné priority na nasledovné obdobie (pozri kap. 1.6). Kľúčovú úlohu v otázke systémového riešenia „fungovania“ sociálnych služieb na území Slovenskej republiky má predovšetkým štát, a to najmä prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a zákonodarného zboru (realizácia potrebných štrukturálnych zmien v oblasti sociálnych služieb, nastavenie legislatívy, spôsobu a podmienok financovania sociálnych služieb, povinností, zodpovedností a pod.). Samozrejme, v súčinnosti s participujúcimi subjektmi, medzi ktoré patria aj mesta a mestá.

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Poltár svojou štruktúrou, analýzami a zadefinovanou stratégiou nadväzuje najmä na Národnú prioritu 1 (Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb) a Národnú prioritu 4 (Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb). Realizovanými analýzami a dotazníkovým prieskumom medzi obyvateľmi mesta zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb a na základe týchto výsledkov určuje potreby rozvoja sociálnych služieb, personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

Napriek tomu, že žiadny predpis takúto povinnosť explicitne neustanovuje, mal by KPSS (okrem súladu s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb) zároveň byť v súlade aj s Programom rozvoja mesta, vypracovaným podľa § 8 alebo § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov (z dôvodu, že KPSS sa zameriava „len“ na sociálne služby, ako jednu z mnohých súčastí fungovania spoločnosti, pričom program rozvoja mesta rieši problematiku rozvoja svojho územia komplexne). Mesto Poltár má aktuálne platný **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Poltár na roky 2023-2030** (ďalej aj „PHSR 2023-2030“). Tento dokument sa zaoberá sociálnymi službami v analytickej časti. Ďalej, v ďalších častiach dokumentu, je zadefinovaná Priorita: Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť a v rámci nej Opatrenie 2.4: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít, kde sú zadefinované rôzne sociálne služby a sociálne aktivity. KPSS mesta Poltár je plne v súlade so spomínanou prioritou a opatrením PHSR mesta 2023-2030.

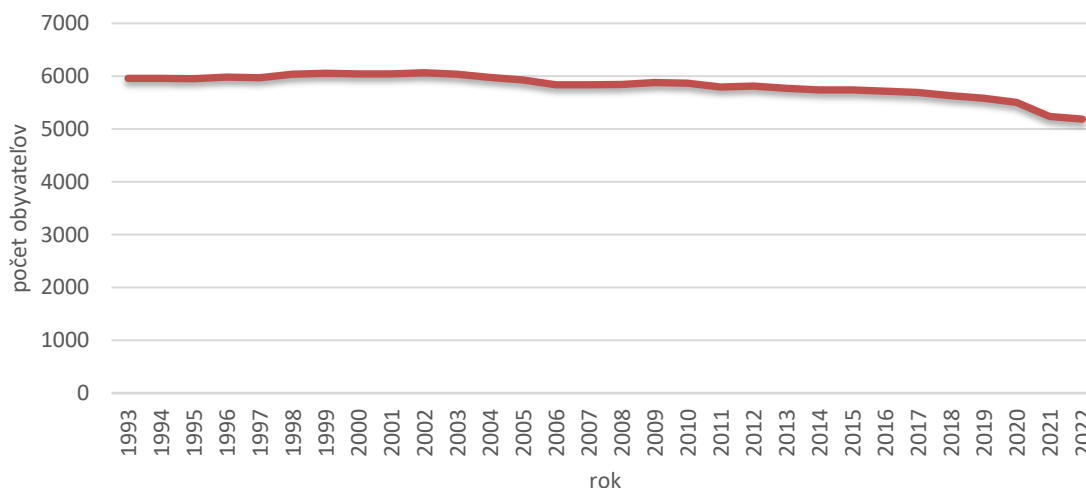
2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA

Sociálne služby predstavujú jednu z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a sú alebo v budúcnosti môžu byť pre mnohých dôležitou oporou sociálneho začlenenia občanov a uspokojovania sociálnych potrieb. Dostupnosť sociálnych služieb (či už z hľadiska geografického alebo z hľadiska ich variability) do značnej miery závisí od rôznorodosti ich poskytovateľov, a preto je veľmi dôležité pri ich plánovaní vychádzať najmä z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov. Pre správne určenie potrieb poskytovania sociálnych služieb je tak potrebné poznať sociálne a demografické východiská.

2.1 Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Počet obyvateľov od nového milénia klesá, obzvlášť rýchlym tempom najmä v ostatných 5 rokoch. Kým v 90. rokoch sa počet obyvateľov držal približne na vyrovnanej úrovni, zhruba od roku 2002 nastal trend poklesu. Mimoriadne rýchlym tempom klesá počet obyvateľov najmä od roku 2017. Celkovo za takmer tri dekády počet obyvateľov mesta poklesol o 13 % (z 5 959 na 5 187).

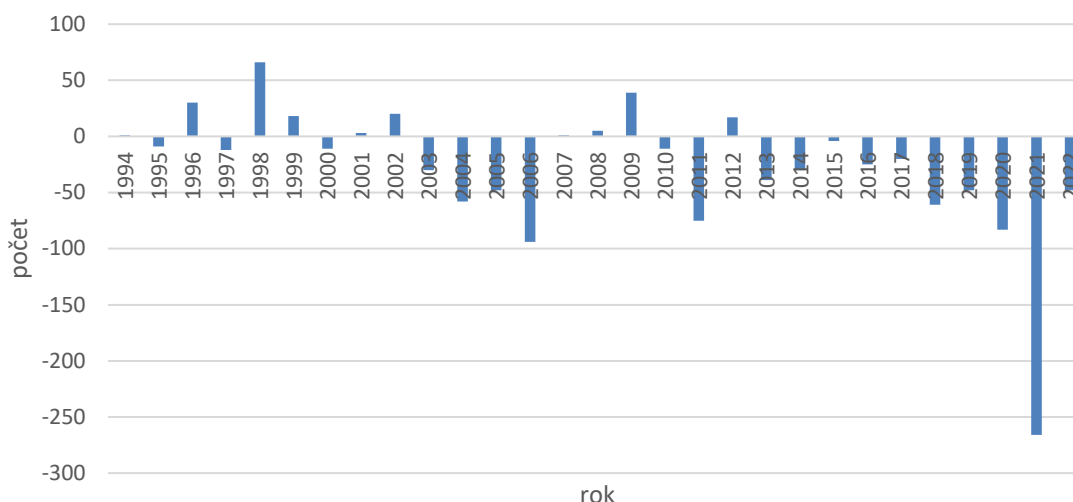
Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov mesta Poltár

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Najvyššiu dynamiku poklesu malo mesto v rokoch 2004-2006 a potom nepretržite od roku 2018. Ešte v 90. rokoch pritom mesto zaznamenávalo aj medziročné prírastky obyvateľstva (najvyšší v roku 1998). Od roku 2013 dochádza v meste k nepretržitému klesaniu počtu obyvateľov.

Graf 2: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva

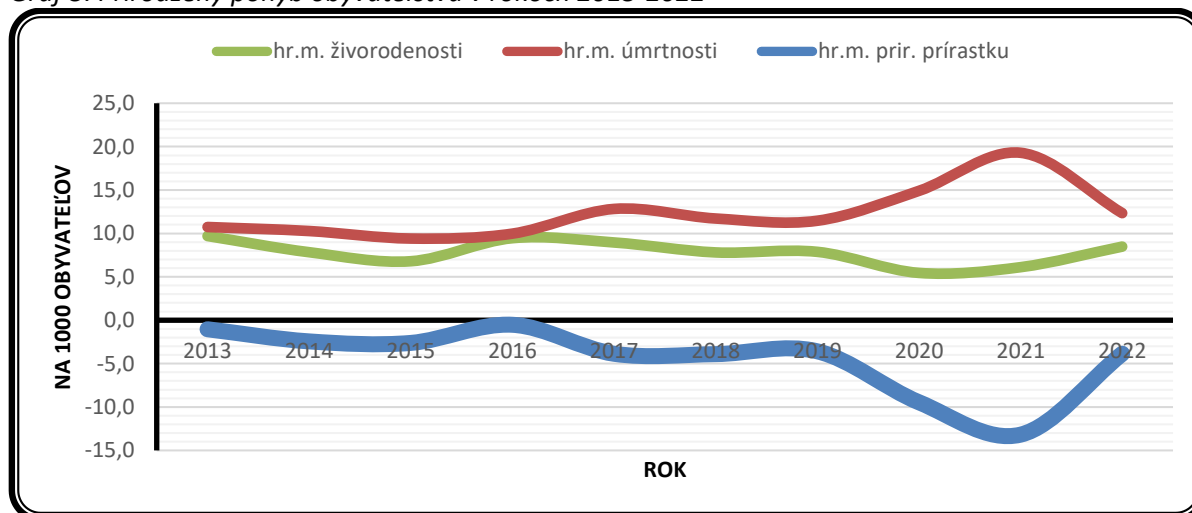

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Dôvodom dynamického poklesu počtu obyvateľov v ostatných 10 rokoch je najmä výrazne záporná bilancia prirodzeného pohybu. Táto záporná bilancia je výsledkom kombinácie podpriemerných hodnôt natality a nadpriemerných hodnôt mortality, ktoré mesto vykazuje. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za posledných 10 rokov bola v Poltári veľmi nízka – len 7,8 ‰. Pre porovnanie, v okrese Poltár sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 8,6 ‰, v Banskobystrickom kraji 9,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni 9,5 ‰. Naproti tomu, priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery úmrtnosti za posledných 10 rokov bola v Poltári vysoká – až 12,3 ‰. V okrese Poltár dosiahla hr. m. úmrtnosti v roku 2022 úroveň 13,6 ‰, v Banskobystrickom kraji 12,0 ‰ a v Slovenskej republike úroveň 11,0 ‰.

Prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov každoročne klesá. Každý rok bola bilancia prirodzeného pohybu záporná, kladná nebola za ostatných 10 rokov ani raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -13,2 ‰ v roku 2021 po -0,5 ‰ v roku 2016. Prirodzenými populačnými procesmi teda v meste dochádzalo k výraznému úbytku počtu obyvateľov.

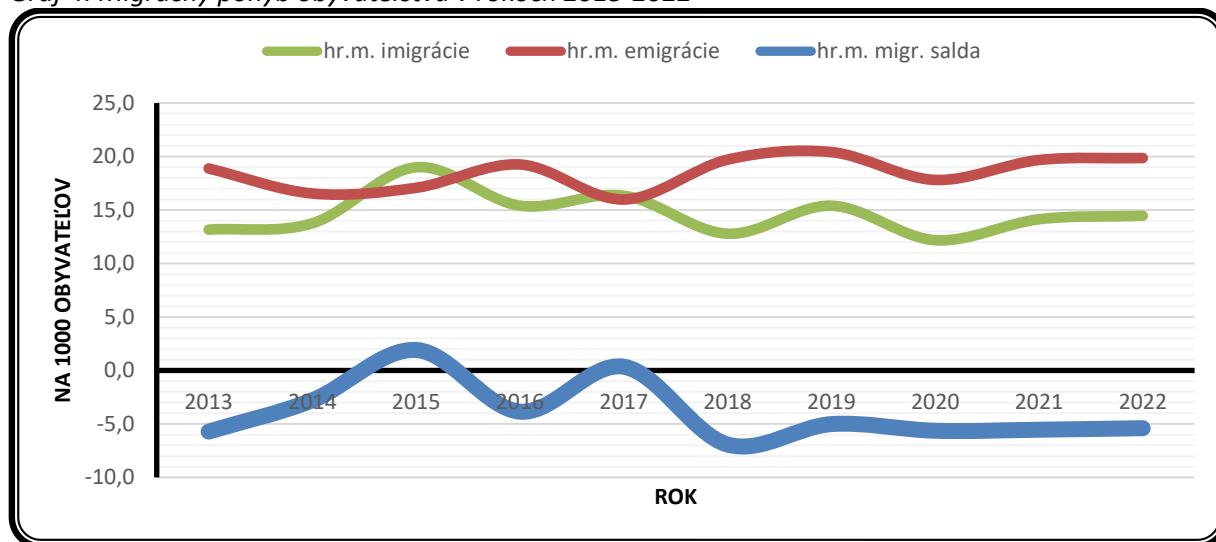
Graf 3: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj bilancia migračného pohybu je v meste veľmi negatívna (hoci už nie v takej miere ako bilancia prirodzeného pohybu). Hrubá miera imigrácie sa v meste za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 14,7 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 81,9 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 18,5 ‰ (v priemere 103,2 vysťahovaných osôb ročne). Výsledkom hore uvedených procesov bol veľmi nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -39 osôb v roku 2018 po +11 osôb v roku 2015. Kladné migračné saldo mesto v ostatných 10 rokoch zaznamenalo len 2x, až 8x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda mesto vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v ňom prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je veľmi nepriaznivý.

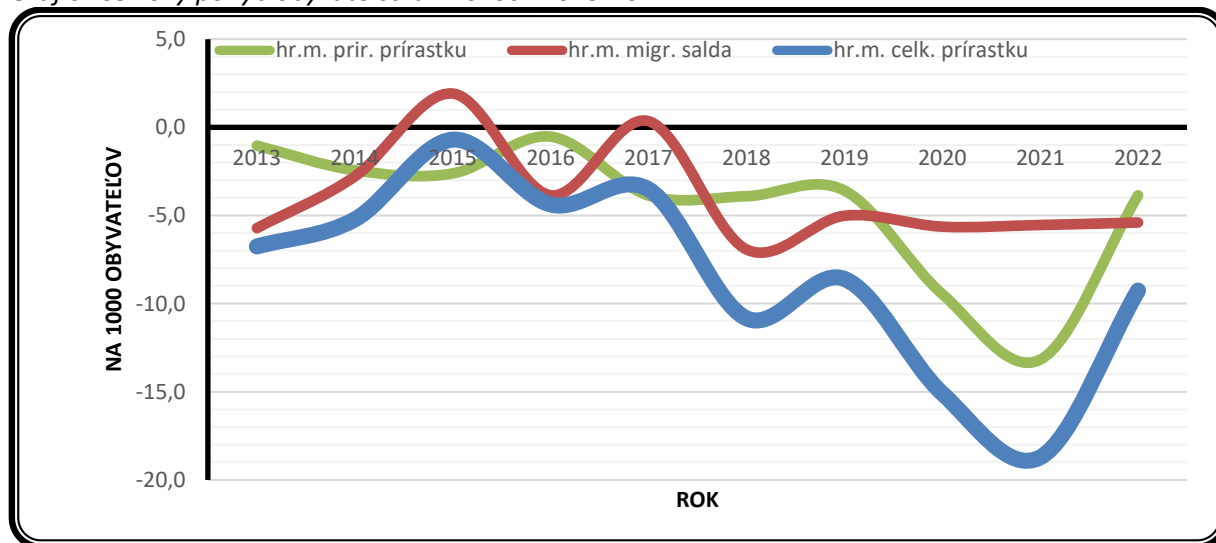
Graf 4: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vývoj početnosti obyvateľstva v meste Poltár možno hodnotiť výrazne negatívne. Mesto v ostatných 10 rokoch každoročne zaznamenáva zápornú bilanciu celkového pohybu obyvateľstva. Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas celého hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí každý rok zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov každoročne klesal. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z mesta v danom roku vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo). Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je výrazný celkový úbytok obyvateľov mesta Poltár. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v meste možno teda hodnotiť veľmi negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska prudko klesá).

Graf 5: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Sumárny prehľad charakteristík stavu a pohybu obyvateľstva mesta za posledných 10 rokov poskytuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Poltára

Ukazovateľ / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov (k 31.12.)	5772	5742	5738	5713	5693	5632	5584	5501	5235	5187
Živonarodení	56	45	39	54	51	44	44	30	32	44
Zomrelí	62	59	54	57	73	66	64	82	101	64
Bilancia prirodzeného pohybu	-6	-14	-15	-3	-22	-22	-20	-52	-69	-20
Priťahovaní	76	79	109	88	93	72	86	67	74	75
Vysťahovaní	109	95	98	110	91	111	114	98	103	103
Migračné saldo	-33	-16	11	-22	2	-39	-28	-31	-29	-28
Bilancia celkového pohybu	-39	-30	-4	-25	-20	-61	-48	-83	-98	-48
Hr.m. živorodenosti (‰)	9,7	7,8	6,8	9,5	9,0	7,8	7,9	5,5	6,1	8,5
Hr.m. úmrtnosti (‰)	10,7	10,3	9,4	10,0	12,8	11,7	11,5	14,9	19,3	12,3
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	-1,0	-2,4	-2,6	-0,5	-3,9	-3,9	-3,6	-9,5	-13,2	-3,9
Hr.m. imigrácie (‰)	13,2	13,8	19,0	15,4	16,3	12,8	15,4	12,2	14,1	14,5
Hr.m. emigrácie (‰)	18,9	16,5	17,1	19,3	16,0	19,7	20,4	17,8	19,7	19,9
Hr.m. migračného salda (‰)	-5,7	-2,8	1,9	-3,9	0,4	-6,9	-5,0	-5,6	-5,5	-5,4
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-6,8	-5,2	-0,7	-4,4	-3,5	-10,8	-8,6	-15,1	-18,7	-9,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

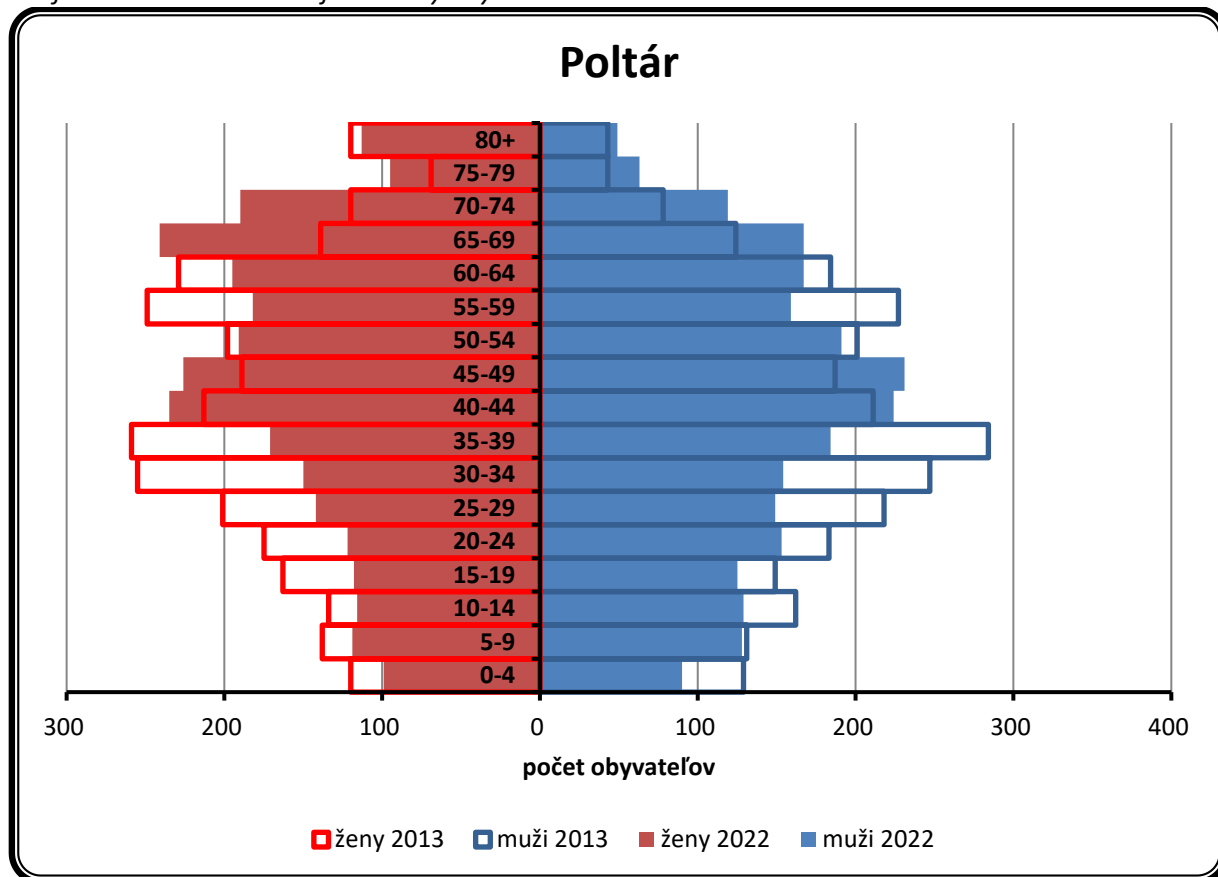
2.2 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Početnosť obyvateľov v jednotlivých vekových kategóriách znázorňuje veková pyramída. Pomocou vekovej pyramídy možno k určitému dátumu graficky znázorniť zastúpenie jednotlivých vekových kategórií populácie, rozdelených na mužov a ženy. Na základe tvaru vekovej pyramídy možno skonštatovať, aký typ populácie sa v meste v danom konkrétnom čase nachádza – či progresívny, stacionárny alebo regresívny.

Veková pyramída obyvateľstva Poltára ukazuje, že **v meste sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie**, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) ani zďaleka nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 681 k 2 122 k 31.12.2022). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Poltára majú aktuálne vekové skupiny (podľa poradia) 40-44 ročných (459 obyvateľov), 45-49 ročných (457) a 65-69 ročných (408 obyvateľov). K 31.12.2022 tu spomedzi 5 187 obyvateľov žilo len 681 detí do 14 rokov a až 1 037 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 5 187 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 2 482 mužov a 2 705 žien.

Veková štruktúra populácie Poltára sa za ostatných 10 rokov prudko zhoršila. Ako ukazuje nasledujúci graf, v meste výrazne poklesol počet obyvateľov v najnižších vekových kategóriách a výrazne narástol počet obyvateľov v stredných a najvyšších vekových kategóriách. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že **z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov mesta (pri nezmenených podmienkach) naďalej prudko klesať**.

Graf 6: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2013 a k 31.12.2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo Poltára rýchlo starne, a to dokonca rýchlejším tempom, ako je priemer SR. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva mesta sa za ostatných 10 rokov zvýšil zo 40,34 na 43,63 rokov. To znamená, že v meste sa priemerný vek za ostatných 10 rokov zvýšil až o 3,29 roka

(zatiaľ čo v SR to bolo „len“ o 2,02 roka). V porovnaní so Slovenskou republikou žije teda v meste výrazne staršie obyvateľstvo.

Počet seniorov na 100 detí vo veku do 14 rokov sa v meste extrémne rýchlo zvyšuje (čo je veľmi negatívny trend), zároveň sa zvyšuje oveľa rýchlejším tempom, ako je priemer SR. Index starnutia obyvateľstva mesta Poltár, ktorý vyjadruje pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, dosiahol v roku 2022 hodnotu až 152,3. To znamená, že na 100 detí do 14 rokov pripadá v meste až cca 152 osôb v poproduktívnom veku (kým v roku 2013 to bolo len cca 90 osôb). V prípade SR pritom index starnutia v roku 2022 dosiahol hodnotu „len“ 111,0. Je teda nutné skonštatovať, že vývoj v meste je extrémne negatívny.

Tabuľka 2: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva Poltára

Ukazovateľ	Územie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Priemerný vek (rok)	Poltár	40,34	40,78	41,23	41,57	41,87	42,24	42,72	43,09	43,18	43,63
	SR	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62
Mediánový vek (rok)	Poltár	39,4	40,1	40,7	41,3	41,8	42,3	43,0	43,6	44,2	44,9
	SR	38,6	39,0	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8	42,2
Index starnutia	Poltár	90,4	97,4	104,1	112,2	119,0	124,8	134,6	142,1	144,1	152,3
	SR	88,3	91,2	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3	111,0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Je namieste očakávať výraznejší skokovitý nárast dopytu po sociálnych službách pre seniorov. Na základe vývoja počtu a podielu obyvateľov v seniorskom veku (65+), ako aj aktuálnej vekovej štruktúry obyvateľstva mesta možno konštatovať, že je veľká pravdepodobnosť výrazného nárastu dopytu po sociálnych službách, zameraných na cieľovú skupinu seniorov.

2.3 Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Národnostné zloženie obyvateľstva Poltára bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 92,1 % obyvateľov (4 910 z 5 333 osôb).

Tabuľka 3: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	4 910	92,1
maďarská	19	0,4
rómska	12	0,2
rusínska	4	0,1
česká	13	0,2
ukrajinská	2	0,0
nemecká	2	0,0
poľská	2	0,0
vietnamská	8	0,2
židovská	1	0,0
rumunská	1	0,0
albánska	1	0,0
rakúska	2	0,0
francúzska	1	0,0
turecká	1	0,0
iná	2	0,0

nezistená	352	6,6
SPOLU	5 333	100,0

Zdroj: SODB 2021

Údaje o národnostnej štruktúre obyvateľstva, získané z SODB 2021, sú však výrazne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Reálnejší obraz o celkovom počte Rómov v meste poskytujú údaje z Atlasov rómskych komunít (ARK) 2013 a 2019.

Počet aj podiel rómskeho obyvateľstva sa v meste zvyšuje. Podľa ARK 2019 žilo v meste Poltár v tom čase 878 Rómov, ktorí predstavovali cca 16 % zastúpenie z celkového počtu 5 470 obyvateľov mesta – v roku 2013 pritom táto národnosť predstavovala 10 % podiel na celkovom počte obyvateľov. V súčasnosti (leto 2023) žije v meste podľa odhadu mestského úradu cca 900 Rómov.

Rómovia bývajú v meste integrované. Pozitívnym momentom je, že v Poltári sa nenachádza žiadna segregovaná lokalita (napr. osada), ktorá by bola lokalizovaná mimo intravilánu mesta. Rómovia žijúci v meste Poltár bývajú roztrúsení v rôznych lokalitách mesta, čo vytvára priaznivejšie predpoklady na ich integráciu do majoritnej spoločnosti.

Tabuľka 4: Rómske obyvateľstvo v meste Poltár podľa rôznych zdrojov

	Celkový počet obyvateľov mesta podľa ARK	Počet obyvateľov „nerómskeho“ pôvodu	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
ARK 2013	5 756	5 169	587	10,2
ARK 2019	5 470	4 592	878	16,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ARK 2013 a 2019

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 prevládalo rímskokatolícke vierovyznanie so 40,5 % obyvateľov (2 158 z 5 333 obyvateľov), vyššie zastúpenie však mala aj Evanjelická cirkev augsburského vyznania (15,7 %; 839 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo až 34,1 % obyvateľov mesta (1 818 osôb) a u 7,6 % obyvateľov (403 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	1 818	34,1
Rímskokatolícka cirkev	2 158	40,5
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	839	15,7
Gréckokatolícka cirkev	38	0,7
Reformovaná kresťanská cirkev	10	0,2
Pravoslávna cirkev	5	0,1
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	5	0,1
Evanjelická cirkev metodistická	5	0,1
Kresťanské zbory	3	0,1
Bratská jednota baptistov	1	0,0
Cirkev adventistov siedmeho dňa	2	0,0
Židovská mesto	1	0,0
Starokatolícka cirkev	1	0,0
budhizmus	3	0,1
islam	1	0,0
hinduizmus	1	0,0

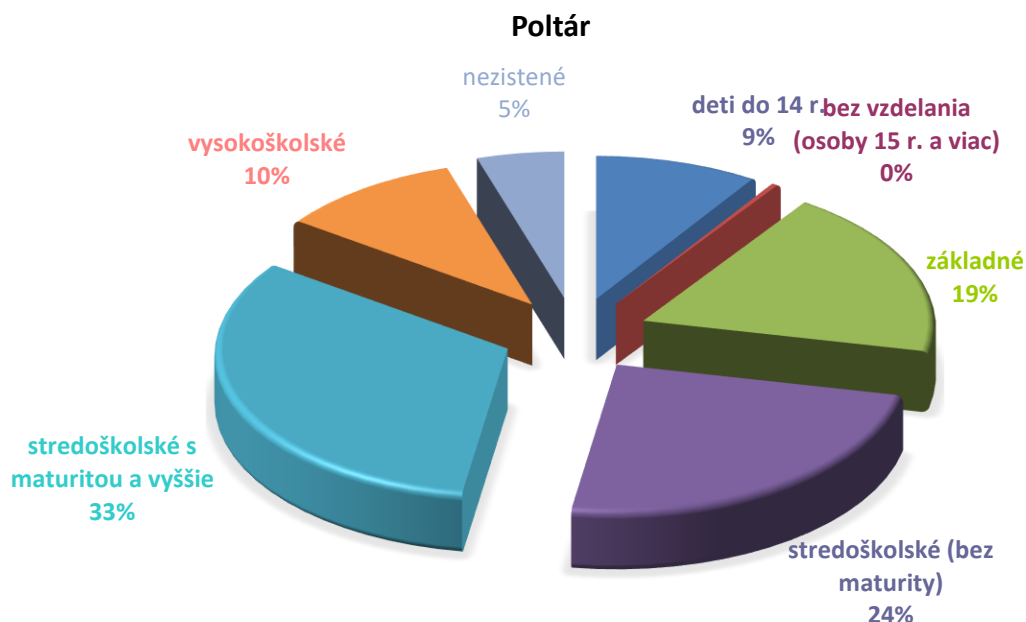
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	8	0,2
pohanstvo a prírodné duchovno	2	0,0
ad hoc hnutia	17	0,3
iné	12	0,2
nezistené	403	7,6
SPOLU	5 333	100,0

Zdroj: SODB 2021

2.4 Vzdelanostná štruktúra a školstvo

Podľa výsledkov SODB 2021 malo v tom čase (k 1.1.2021) až 19 % obyvateľov mesta ako najvyššie ukončené vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 24 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 33 % obyvateľov Poltára. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 10 % obyvateľov mesta.

Graf 7: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Podmienky v rámci predprimárneho a primárneho vzdelávania sú v meste na veľmi dobrej úrovni. V Poltár sa nachádzajú 2 materské školy (MŠ Kanadská a MŠ Sklárska), ktoré fungujú ako neprávne subjekty a ktorých zriaďovateľom je mesto Poltár. Obe poskytujú celodennú výchovu a vzdelávanie v slovenskom jazyku. Materskú školu Kanadská v školskom roku 2022/2023 navštevovalo 51 detí, MŠ Sklársku 133 detí. Okrem týchto dvoch MŠ je mesto Poltár zriaďovateľom aj dvoch základných škôl – ZŠ Školská a ZŠ Slobody. Obe ZŠ sú plne organizované, fungujú teda ako samostatné právne subjekty. Základnú školu Školská v šk. roku 2022/2023 navštevovalo 288 žiakov, ZŠ Slobody 327 žiakov. Popri týchto školách sú zriadené aj školské jedálne a v popoludňajších hodinách majú žiaci základných škôl možnosť absolvovať výchovu v dvoch školských kluboch detí (ŠKD) a v centre voľného času (CVČ), zriadenom pri ZŠ Slobody.

Kapacitu oboch MŠ je potrebné rozšíriť, kapacita základných škôl je dostačujúca. Materské školy majú nedostatočnú kapacitu miest. Z tohto dôvodu aktuálne začína mesto Poltár s rozširovaním

priestorov oboch materských škôl – tieto priestory by sa mali rozšíriť o jednu triedu. Kapacita základných škôl je postačujúca.

Obyvatelia Poltára (deti, žiaci, študenti, mladí dospelí) môžu priamo v meste študovať aj v základnej umeleckej škole. Mesto Poltár je totižto zriaďovateľom aj ZUŠ. Tá sídli na adrese Železničná 6, v roku 2022/2023 ju navštevovalo 420 žiakov.

Okrem MŠ, ZŠ a ZUŠ sa v Poltári nachádza aj stredná odborná škola (SOŠ) a dve centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie. Zriaďovateľom SOŠ je Banskobystrický samosprávny kraj, táto škola funguje ako organizačná zložka Spojenej školy. SOŠ sídli na adrese Železničná 5. Zriaďovateľom jedného CPPPaP je Regionálny úrad školskej správy v Banskej Bystrici, zriaďovateľom druhého CPPPaP je súkromný subjekt.

2.5 Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Miera nezamestnanosti v Poltári je vysoká, pohybuje sa nad úrovňou priemernej miery nezamestnanosti Banskobystrického kraja aj Slovenskej republiky. Počet uchádzačov o zamestnanie sa v meste Poltár za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí od 299 (najnižšia hodnota v sledovanom období – rok 2022) po 785 (najvyššia hodnota v sledovanom období – rok 2013). Miera nezamestnanosti sa teda v meste v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 11,1 % po 29,2 %. Pre porovnanie, k 31.12.2022 bola miera nezamestnanosti v okrese Poltár na úrovni 12,9 %, v Banskobystrickom kraji bola na úrovni 9,4 % a v Slovenskej republike 6,6 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Poltár susedí, bola nasledovná: Detva 6,1 %, Brezno 7,8 %, Rimavská Sobota 20,8 % a Lučenec 11,8 %.

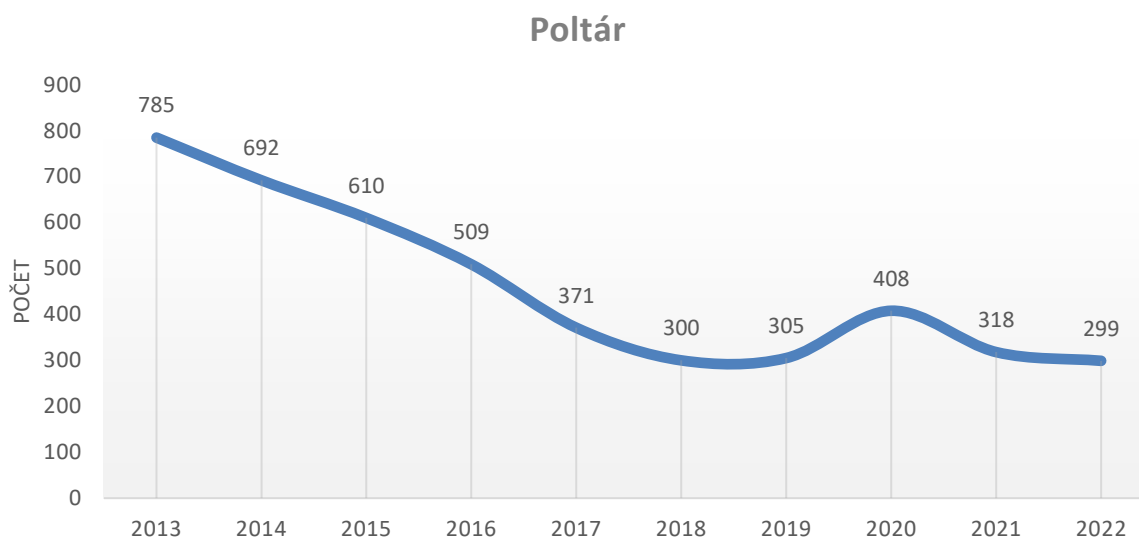
Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v meste

k 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet uchádzačov o zamestnanie	785	692	610	509	371	300	305	408	318	299
Miera nezamestnanosti* (%)	29,2	25,8	22,7	19,0	13,8	11,2	11,4	15,2	11,8	11,1

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v meste zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 8: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

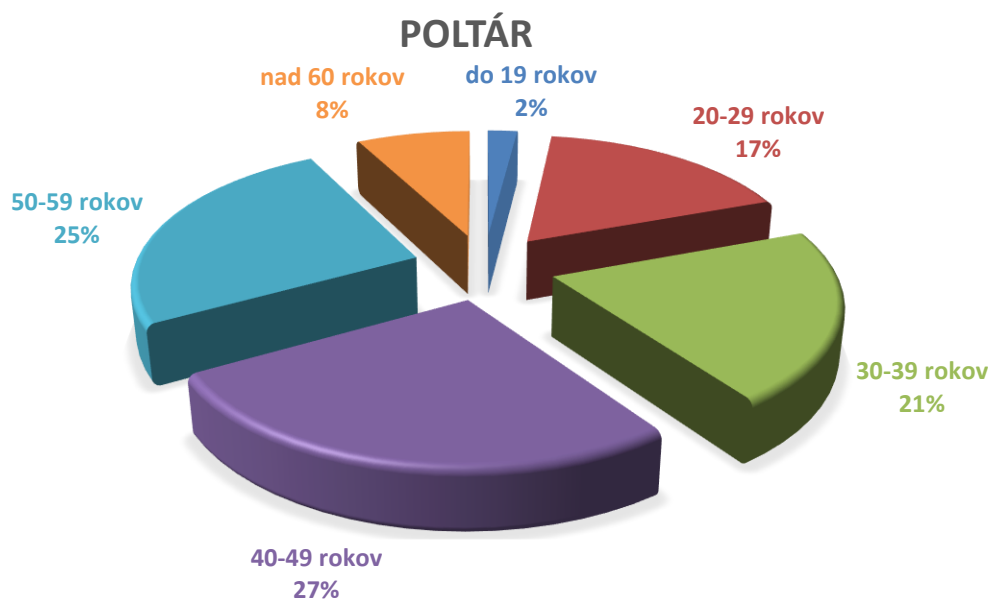
Problémy s nezamestnanosťou majú v meste rovnako muži aj ženy, z pohľadu veku majú väčšie problémy skôr staršie vekové skupiny obyvateľstva. Na konci roku 2022 bolo v meste Poltár prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 299 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 145 mužov (48,5 %) a 154 žien (51,5 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka a graf, problémy s nezamestnanosťou majú v meste všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ). Vyšší podiel UoZ je však vo vekovej skupine 40-49 rokov a 50-59 rokov.

Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
6	2,0	52	17,4	62	20,7	80	26,8	76	25,4	23	7,7	299	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

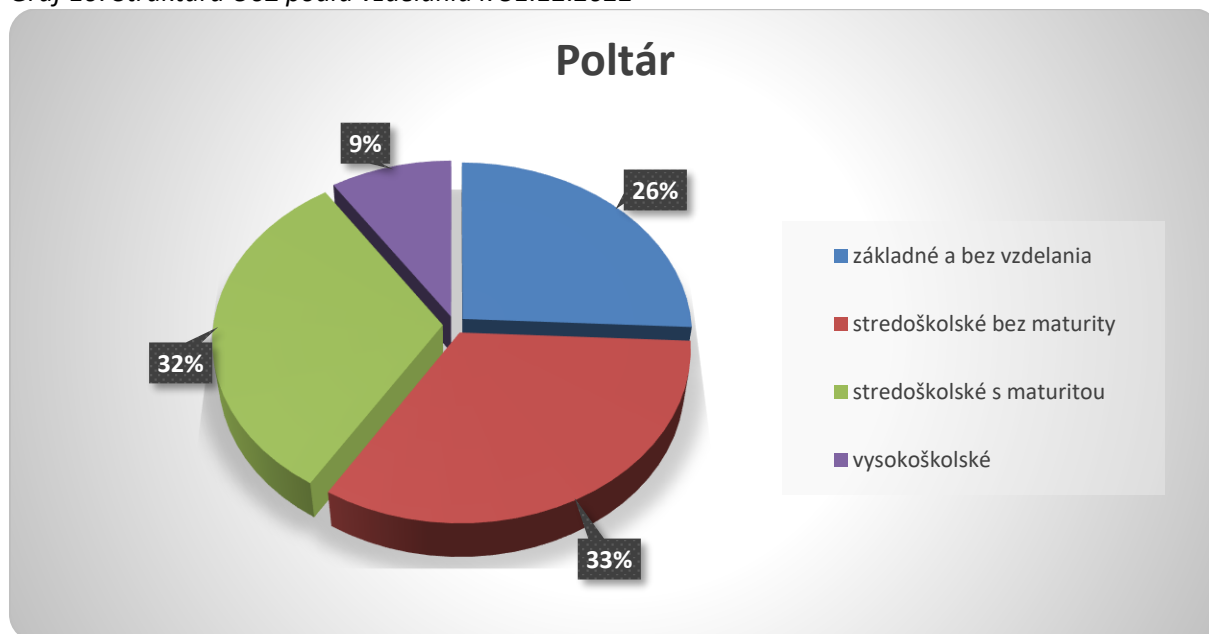
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra UoZ podľa vzdelania v Poltári je nepriaznivá. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Poltári negatívnou skutočnosť, že z 299 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2022 bolo až 26 % UoZ (77 osôb) so základným vzdelaním alebo bez vzdelania. Ak teda platí, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce, tak štvrtina UoZ v meste Poltár má z dôvodu nízkeho vzdelania prístup na trh práce značne sťažený.

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022

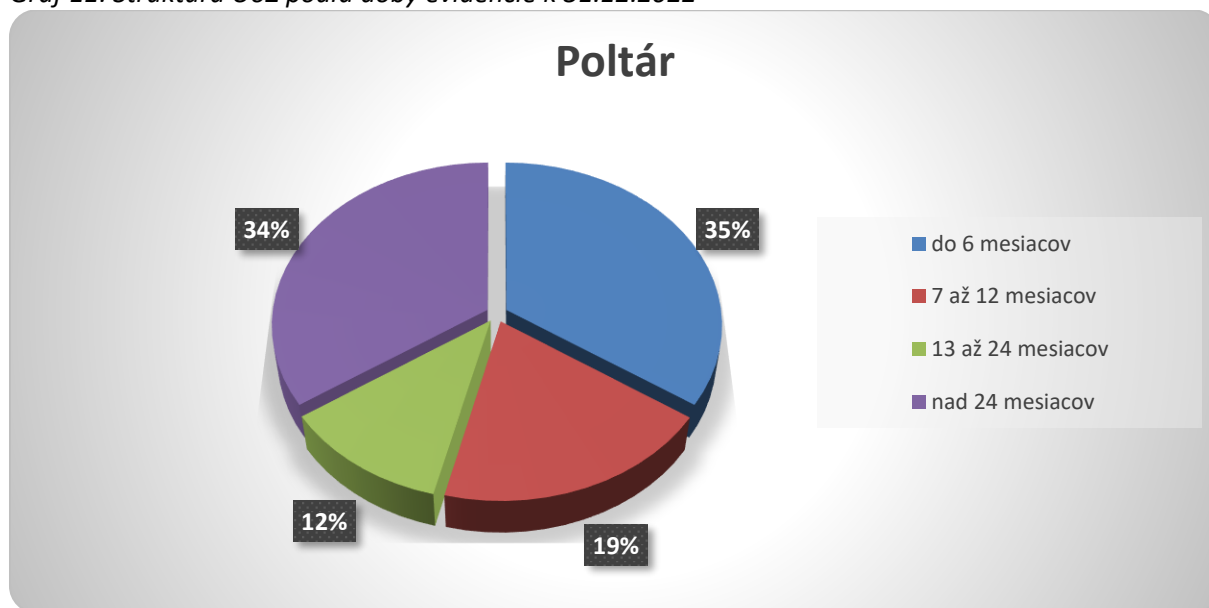

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

Problémom z hľadiska možnej zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie je ich dlhodobá nezamestnanosť. Až 46 % UoZ v meste Poltár patrí medzi dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nezamestnanosť nad 12 mesiacov). To sú osoby, u ktorých je ich umiestnenie na trhu práce značne komplikované (najmä z dôvodu straty, príp. absencie pracovných návykov). Navyše, až 34 % (103 osôb) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky. Pre porovnanie, v Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2022 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 19 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie).

Graf 11: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Kvalifikačná štruktúra UoZ v meste je taktiež nepriaznivá. Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Poltári pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (112 UoZ z 299; 37,5 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu –

upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	4	1,3
2 - Špecialisti	10	3,3
3 - Technici a odborní pracovníci	13	4,3
4 - Administratívni pracovníci	23	7,7
5 - Pracovníci v službách a obchode	51	17,1
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	3	1,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	23	7,7
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	36	12,0
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	112	37,5
N/A - neurčené	24	8,0
Spolu	299	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Ako už bolo spomenuté vyššie, existencia nezamestnanosti má negatívne ekonomické dopady na spoločnosť – predovšetkým však má vážne sociálno-psychologické dopady na jednotlivca. Pri skúmaní nezamestnanosti v meste je preto nevyhnutné venovať sa najmä tým uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú na trhu práce z rôznych dôvodov znevýhodnení. Takíto UoZ si totižto na trhu práce nájdú svoje zamestnanie spravidla oveľa ťažšie, ako osoba bez znevýhodnenia.

Takmer 9 z 10 UoZ v meste sú nejakým spôsobom znevýhodnení. V ostatných 2 rokoch sa celkový počet uchádzačov o zamestnanie v meste pohyboval v rozmedzí cca 290-320. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, až 86 % UoZ spomedzi všetkých uchádzačov o zamestnanie v meste Poltár je aktuálne nejakým spôsobom znevýhodnených.

Štruktúra znevýhodnených UoZ je mimoriadne nepriaznivá. Ak by sme mali charakterizovať „priemerného“ uchádzača o zamestnanie v meste Poltár, môžeme konštatovať, že ide o dlhodobu nezamestnanú osobu s nízkym vzdelaním, ktorá pred zaradením do evidencie nemala platené zamestnanie. To znamená, že u takejto osoby existujú len veľmi obmedzené (resp. žiadne) pracovné návyky – pričom možno povedať, že takáto osoba je na „štandardnom“ trhu práce (bez nejakej externej pomoci – napr. cez znevýhodnené zamestnávanie a pod.) prakticky nezamestnateľná. Práve takéto osoby najčastejšie upadajú do chudoby, pričom u nich častokrát možno pozorovať rôzne sociálno-patologické javy, ktoré si neskôr, okrem potreby zdravotného liečenia, vyžadujú častokrát aj potrebu poskytovania sociálnych služieb.

Tabuľka 9: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.

Typ znevýhodnenia* / obdobie	2021 december	2022 jún	2022 december	2023 jún
Absolvent	11	7	14	14
Občan starší ako 50 rokov veku	108	98	99	94
Dlhodobó nezamestnaný UoZ	166	165	139	140
UoZ so vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie	81	87	78	83
UoZ najmenej 12 mesiacov pred zaradením do evidencie bez pravidelne plateného zamestnania	199	193	175	166
Azylant alebo osoba s doplnkovou ochranou	0	0	0	0
Osamelá dospelá osoba žijúca s osobami odkázanými na jej starostlivosť alebo starajúca sa o dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky	5	4	2	1
UoZ so zdravotným postihnutím	12	13	9	7
Počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	280	278	261	248
Celkový počet UoZ na konci mesiaca	318	318	299	289
Z toho: počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	280	278	261	248
Podiel znevýhodnených UoZ na celkovom počte UoZ (%)	88	87	87	86

* u niektorých UoZ existuje kumulované znevýhodnenie (sú znevýhodnení vo viacerých aspektoch)

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

2.6 Zdravotníctvo

Zdravotná starostlivosť je v Poltári na výbornej úrovni. Obyvatelia mesta za základnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať nemusia. V centrálnej časti mesta (ul. Sklárska) sa nachádza poliklinika, v ktorej je dostupná ambulancia pohotovostnej služby, lekáreň, dve ambulancie praktického lekára pre dospelých, ortopédia, interná ambulancia, sonografická ambulancia, endokrinológia, chirurgia, pediatria, psychiatrická ambulancia a ambulancia zubného lekára. Okrem polikliniky je v meste lokalizovaná ďalšia stomatologická ambulancia, súkromná gynekologicko-pôrodná ambulancia, ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, ambulancia všeobecného lekára pre deti a dorast a ambulancia ušného, nosného a krčného lekára. Na ulici Slobody je aj novovybudovaná budova, v ktorej sídli Lekárska služba prvej pomoci Poltár. Špecializované zdravotnícke ambulancie a nemocnica sú dostupné v Lučenci.

3 SOCIÁLNE SLUŽBY V MESTE

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite, kde žijú. Ich cieľom je zaistiť pomoc a podporu ľuďom, ktorí riešia najrôznejšie problémy z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia, či krízovú sociálnu situáciu a nie sú schopní tieto problémy riešiť bez pomoci druhých.

3.1 Verejný poskytovateľ sociálnych služieb

Verejným poskytovateľom sociálnych služieb môže byť mesto, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, vyšší územný celok a právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom.

Podľa § 80 zákona o sociálnych službách sú v pôsobnosti mesta nasledujúce aktivity:

- vypracúvať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb,
- utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- rozhodovať o odkázanosti a zániku odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
- poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:
 - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 - opatrovateľskej služby,
 - prepravnej služby,
 - odľahčovacej služby,
 - pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31 zákona,
 - terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- poskytovať základné sociálne poradenstvo,
- zriaďovať, zakladať a kontrolovať nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- viesť evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, evidenciu rozhodnutí a prijímateľov sociálnych služieb,
- vyhľadávať fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- poskytovať štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb,
- uhrádzať náklady za zdravotné výkony (na posudzovanie).

Samospráva mesta však môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby ako sú vyššie uvedené, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Jediným verejným poskytovateľom sociálnych služieb v meste je samotné mesto Poltár, ktoré v zmysle zákona o sociálnych službách zabezpečuje svojim (ale aj iným) obyvateľom nasledovné sociálne služby:

- základné sociálne poradenstvo: v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu: povinná činnosť, ktorú mesto v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- terénna sociálna služba krízovej intervencie: poskytuje sa prostredníctvom národného projektu Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít (NP TSP a TP II). Cieľom terénnej sociálnej práce je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v meste. Prostredníctvom TSP mesto systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho

vylúčenia. V roku 2023 mesto túto činnosť zabezpečuje prostredníctvom 4 terénnych sociálnych pracovníkov;

Hlavným cieľom NP TSP a TP II. je poskytovanie kvalitných služieb klientom z marginalizovaných rómskych komunít, ktorí patria medzi najviac vylúčené skupiny alebo skupiny ohrozené sociálnym vylúčením a chudobou. Terénna sociálna práca je prevažne vykonávaná v prirodzenom prostredí človeka (v byte, komunite, vo voľnom priestranstve) a je zameraná na prevenciu sociálneho vylúčenia alebo jeho prehlbovania, na uľahčovanie života, sprevádzanie v ťažkých životných situáciách a zmiernovanie dopadov zlej sociálnej situácie: chudoby a sociálneho vylúčenia. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce sa v národnom projekte plánuje dosiahnuť začlenenie osôb žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách do spoločnosti, zlepšiť resp. zmierniť ich nepriaznivé životné situácie tak, aby mali dôstojné podmienky a reálne možnosti na zmenu týchto nepriaznivých životných situácií. Medzi ďalšie vybrané dôležité aktivity projektu patrí aj zvyšovanie profesionalizácie výkonu terénnej sociálnej práce prostredníctvom tematických vzdelávacích aktivít pre TSP a TP, odborného tematického vzdelávania RK, lokálnych porád, pravidelnej supervízie a sieťovanie s ostatnými pomáhajúcimi profesiami pôsobiace v marginalizovaných rómskych komunitách (www.minv.sk);

- opatrovateľská služba: sociálna služba poskytovaná obcou terénnou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Mesto Poltár túto službu aktuálne poskytuje 30 klientom prostredníctvom 30 zamestnancov mesta. Financovanie zamestnancov je zabezpečené prostredníctvom projektu, mesto sa na financovaní podieľa spoluúčasťou;
- komunitné centrum: sa nachádza vedľa hlavnej cesty pri mestskom úrade v budove so samostatným vchodom (vo dvore) na Ulici slobody č. 307/35. Poslaním komunitného centra je aktívne pomáhať a hľadať vhodné riešenie v rôznych oblastiach (exekúcie, osobný bankrot, nezamestnanosť, záškoláctvo, rodinné vzťahy, poisťovne, vzdelávanie, prevencie atď.) v spolupráci s organizáciami a inštitúciami nielen v priestoroch KC ale aj v teréne, prípadne v domácom prostredí, čiže poskytovaním komplexných sociálnych služieb. Užívateľmi sociálnych služieb komunitného centra sú najmä obyvatelia marginalizovaných rómskych komunít so zastúpením detí, mládeže, dospelých, osamelých matiek s deťmi, osôb s nízkymi príjmami, pod a pri hranici životného minima, dlhodobo nezamestnaných osôb, nezamestnaných osôb bez vzdelania, osôb dlhodobo odkázaných na dávky štátneho systému sociálnej pomoci, nepľnoletý rodič a rodič po materskej dovolenke, osoby po ukončení ústavnej starostlivosti, osoby ohrozené sociálnym vylúčením: seniori, zdravotne postihnuté osoby, občania bez domova, viacdtné rodiny. V komunitnom centre sa okrem komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie fyzickej osobe ohrozenej sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu zotrúvania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby

a) poskytuje

- základné sociálne poradenstvo,
- pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,

- b) vykonáva preventívna aktivita,
- c) zabezpečuje záujmová činnosť.

- zariadenie sociálnych služieb: slúži ľuďom v dôchodkovom veku a dospelým s ľahším psychickým a fyzickým postihnutím, ktorí sú odkázaní na nepretržitú 24 hodinovú individuálnu starostlivosť. Zariadenie sídli na ul. Slobody č. 761/57. Kapacita zariadenia je 44 klientov - zariadenie pre seniorov 32 klientov a zariadenie opatrovateľskej služby 12 klientov, o ktorých sa stará 23 pracovníkov. Cieľom tohto zariadenia je komplexné zabezpečovanie sociálnych služieb a ich dostupnosť pre občanov mesta Poltár a okolia.

V meste nepôsobia žiadni iní verejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Posudková činnosť

Ako už bolo spomenuté vyššie, mesto Poltár povinne zo zákona vykonáva (o.i.) posudkovú činnosť na účely poskytovania sociálnej služby. Táto činnosť pozostáva z lekárskej a zo sociálnej posudkovej činnosti. Cieľom posudkovej činnosti je zistiť odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a odkázanosť na poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti.

Lekársku posudkovú činnosť vykonáva lekár na základe zmluvy s obcou. V rámci nej lekár hodnotí a posudzuje zdravotný stav a zmeny zdravotného stavu fyzickej osoby, ktorá podala mesto žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu. Posudzujúci lekár pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje so sociálnym pracovníkom mesta.

Sociálnu posudkovú činnosť vykonáva zamestnanec mesta (alebo iná osoba na základe zmluvnej spolupráce s obcou). V rámci nej sa posudzujú individuálne predpoklady fyzickej osoby, jej rodinné prostredie a prostredie, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti. Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje znevýhodnenia fyzickej osoby v oblasti úkonov sebaobsluhy, úkonov starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivít.

Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, záujem o tie sociálne služby, na ktoré vydáva mesto v rámci svojich kompetencií rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu, je veľmi veľký. Za ostatných 5 rokov vydalo mesto Poltár až 207 rozhodnutí o odkázanosti na sociálnu službu, pričom takmer polovicu tvorili rozhodnutia na sociálnu službu v zariadení pre seniorov.

Tabuľka 10: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou Poltár v období 2018-2022

Počet / rok	2018	2019	2020	2021	2022	SPOLU
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na opatrovateľskú službu	6	13	12	15	10	56
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v zariadení pre seniorov	18	15	16	20	22	91
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v zariadení opatrovateľskej služby	11	9	10	15	12	57
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v dennej stacionári	0	1	1	1	0	3
ROZHODNUTIA SPOLU:	35	38	39	51	44	207

Zdroj: Mestský úrad Poltár

3.2 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V Poltári v čase spracovania tohto KPSS (leto 2023) pôsobia dvaja neverejní poskytovatelia sociálnych služieb: **nezisková organizácia TILIA a Vlasta Kojnoková**. Nezisková organizácia TILIA so sídlom Železničná 613/36 prevádzkuje v Poltári na adrese Slobody 761/57 zariadenie pre seniorov. Kapacita tohto zariadenia je 26 osôb, sociálna služba je v ňom poskytovaná pobytovou-ročnou formou. Druhým neverejným poskytovateľom je spomínaná Vlasta Kojnoková, ktorá v meste prevádzku službu na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života – pre detskú skupinu. Táto sociálna služba sa poskytuje ambulantnou formou, miesto poskytovania je Partizánska 734/40, Poltár.

Priamo v meste nepôsobí žiaden iný neverejný poskytovateľ sociálnych služieb. Obyvatelia Poltára však v prípade potreby môžu využiť pomoc viacerých neverejných (ako aj verejných) poskytovateľov, ktorí poskytujú sociálne služby rôznou formou (terénnou, ambulantnou, príp. inou) či už na území celého Banskobystrického kraja alebo v regióne okresu Poltár, príp. iného okresu v rámci Slovenska.

3.3 Aktivity mesta Poltár a iných subjektov na úseku sociálnej starostlivosti (mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách)

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje mesto Poltár pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení mesta):

- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v meste túto službu mesačne využíva priemerne cca 40 dlhodobo nezamestnaných osôb;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **miestne občianske poriadkové služby** (bývalé rómske občianske hliadky, od r. 2023 sa nazývajú Miestne poriadkové a preventívne služby, skr. MOaPS): služba poskytovaná v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorej cieľom je (o. i.) zabezpečiť udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti v meste, podporovať komunitný rozvoj a znižovať trestnú činnosť v rámci protispoločenských konaní. Okrem hlavných cieľov sa v rámci spoločenského dialógu taktiež buduje vzťah medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom mesta. V rámci tohto projektu získavajú v meste zamestnanie príslušníci marginalizovaných rómskych komunít;
- **sociálny šatník:** sociálny šatník mesta Poltár je prevádzka nachádzajúca sa na ul. Sklárskej v budove tržnice č. 74, v ktorej sa poskytuje bezplatná vecná pomoc pre sociálne slabších a odkázaných obyvateľov mesta. Účelom sociálneho šatníka je doplnkovou formou pomôcť občanom mesta Poltár, ktorí sa nachádzajú v nepriaznivej sociálnej situácii a k zlepšeniu ich životnej úrovne. Rozličný tovar v sociálnom šatníku bude slúžiť pre ľudí v hmotnej núdzi, pre seniorov s nízkym dôchodkom, ženy na materskej dovolenke a najmä pre ľudí bez domova. Bezplatnou vecnou pomocou poskytnutou v sociálnom šatníku sa rozumie poskytnutie oblečenia a iného rozličného tovaru, ktorý sa nachádza v sociálnom šatníku a ktorý je bezplatne poskytnutý žiadateľovi.

Okrem poskytovania všetkých vyššie uvedených služieb (či už sociálnych služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách alebo služieb poskytovaných na základe iných zákonov alebo VZN mesta, príp. služieb poskytovaných prostredníctvom mimovládnych organizácií), predstavujú veľmi významnú súčasť komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti aj rôzne organizácie. Dôležitou súčasťou každodenného života obyvateľov, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú totižto rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť,

dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmto sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asociálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonsmi k užívaniu návykových látok a pod.

Z tohto hľadiska je pozitívnym momentom skutočnosť, že v Poltári vyvíjajú sociálne aktivity a spoločenskú činnosť viaceré subjekty a organizácie – okrem samotného mesta, ktoré počas roka organizuje viaceré kultúrno-spoločenské podujatia, je to napr. Jednota dôchodcov Poltár, Základná organizácia Slovenského zväzu zdravotne ťažko postihnutých osôb Poltár, Slovenský Červený kríž Poltár, Klub rómskej mládeže Poltár, Únia rómskych materských centier alebo Slovenský zväz protifašistických bojovníkov.

3.4 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb

Pre vytvorenie funkčného, širokého a dostupného systému sociálnych služieb pre obyvateľov mesta je veľmi dôležitým predpokladom podrobné poznanie potreby týchto služieb. Odhad potreby služieb v meste môžu dopĺňať a upresňovať demografické trendy a vývoj, odhady expertov a predstaviteľov samosprávy a vyjadrenia samotných obyvateľov.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov mesta sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby sa mesto bude orientovať na:

- účinný, efektívny a komplexný systém poskytovania sociálnych služieb, sociálnej pomoci a podporných služieb z úrovne samosprávy,
- rozšírenie formy sociálnych a podporných služieb podľa konkrétnych požiadaviek obyvateľov našej mesta,
- podporu poskytovania existujúcich sociálnych služieb,
- podporu výstavby domov a bytov,
- postupné odstránenie bariér v meste (na verejných priestranstvách, v rámci úradov a inštitúcií, v zariadeniach kultúrneho a spoločenského života),
- elimináciu negatívnych sociálno-patologických javov v dôsledku neefektívneho využívania voľného času,
- zapojenie čo najviac detí do predškolskej výchovy,
- funkčný systém osvetu a motivácie pre vzdelanie a pokračovanie v štúdiu,
- zvýšenie zaangažovanosti verejnosti, ale aj ŤZP občanov so zdravotnými obmedzeniami na eliminácii sociálnej vylúčenosti obyvateľov mesta z dôvodu zdravotných obmedzení.

Z analýzy požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov mesta vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Tabuľka 11: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území mesta

Cieľová skupina	Druh požadovanej soc. služby ¹	Forma požadovanej soc. služby ²	Požad. soc. služba je v meste zabezpečená dostatočnou kapacitou (A/N)	Ak soc. služba nie je zabezpečená, kvantifikácia navýšenia potrebnej kapacity
Seniori	C 2	terénna	A	-
	C 1.2	pob.-ročná	N	32 mesto PT + 26 TILIA, n.o.
	C 3	terénna	N	10
	D 1	-	N	20
ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	C 2	terénna	A	-
	C 1.3	pob.-ročná	A	-
Deti, mládež a rodina	B 3	ambulantná	A	-
Nepriprôsobiví občania	A 1	terénna	A	-
	A 2.3	ambulantná, terénna	A	-
	A 2.4	pobytová	N	15

¹ číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

² jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

Zdroj: vlastné spracovanie

4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

V predchádzajúcej časti dokumentu boli analyzované rôzne aspekty, spojené so sociálnou sférou, sociálnou starostlivosťou a sociálnymi službami v meste Poltár (ako napr. demografické východiská, štruktúra uchádzačov o zamestnanie, oblasť školstva, podmienky bývania v meste a pod.). Z vykonanej analýzy vyplynuli rôzne špecifické problémy v meste Poltár, na ktoré je v nasledujúcom období potrebné sa zamerať.

4.1 Cieľové skupiny

Sociálne služby je nutné poskytovať predovšetkým tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou (príp. existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane). Ide najmä o nasledovné skupiny obyvateľov:

- seniori,
- občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom,
- občania ohrození správaním iných fyzických osôb, rodiny so zanedbávanými deťmi, s deťmi s poruchami správania, rodičia, ktorí nezabezpečujú riadnu starostlivosť a výchovu svojich detí,
- občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb; resp. pre závislosť od návykových látok nie sú schopní samostatne riešiť svoje problémy,
- dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi,
- neprispôsobiví občania (z dôvodu životných návykov, spôsobu života), zotrvávajúci v lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb, bol proces komunitného plánovania sociálnych služieb z hľadiska strategického plánovania zameraný prioritne na **štyri nosné cieľové skupiny**:

- **Seniori**
- **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**
- **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**
- **Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním**

4.2 Ciele a priority, doplnkové opatrenia

Dôležitou súčasťou komunitného plánovania je zadefinovanie cieľov a priorít, ktoré sú špecificky orientované na vyššie uvedené cieľové skupiny. Ciele a priority, zadefinované v záujme rozvoja sociálnych služieb a uvedené v nasledujúcej tabuľke, boli samosprávou mesta skoncipované na základe analýzy aktuálnej sociálnej situácie v meste, vykonanej v čase spracovania tohto komunitného plánu. V budúcnosti sa však sociálna situácia v meste môže zmeniť a môže sa stať, že sa zmenia aj požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb. Z tohto dôvodu je potrebné uviesť, že **samospráva nášho mesta plánuje v budúcnosti v prípade potreby poskytovať, príp. zabezpečovať alebo spolupracovať pri zabezpečovaní aj iných sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách** (teda nielen tých, ktoré sú výslovne uvedené v nasledujúcej tabuľke).

Ďalej považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že obyvatelia nášho mesta môžu v prípade záujmu a splnenia konkrétnych podmienok využiť služby ktoréhokoľvek poskytovateľa sociálnych služieb na území kraja (príp. iného kraja). Prijímať sociálnu službu teda nemusia len na území nášho mesta, ale aj na území iného mesta/mesta. Z tohto dôvodu je **strategickým záujmom samosprávy mesta podľa aktuálnych možností a podmienok podporovať aj tých poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí svoje služby poskytujú našim obyvateľom v inom meste** (bez ohľadu na skutočnosť, či títo poskytovatelia sú v tomto komunitnom pláne konkrétne spomenutí alebo nie – nedokážeme totižto predpovedať, ktorí poskytovatelia budú svoje služby poskytovať našim obyvateľom v budúcnosti).

Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v našom meste pre roky 2023 – 2030 sú nasledovné:

Tabuľka 12: Ciele a priority rozvoja podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a jednotlivých cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb a určenia finančných podmienok

GLOBALNÝ CIEĽ Zabezpečiť obyvateľom mesta kvalitné sociálne služby s orientáciou na ich potreby a preferencie						
Cieľová skupina	Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Ciele	Priority	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby	Určenie finančných podmienok (potenciálne zdroje fin.)
Seniori + ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Domáca opatrovateľská služba (C 2) (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	30	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori	Zariadenie pre seniorov (C 1.2) (poskyt.: ZSS Poltár)	pobytová-ročná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	32	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori	Zariadenie pre seniorov (C 1.2) (poskyt.: TILIA, n.o.)	pobytová-ročná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	26	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori + ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Prepravná služba (C 3) (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Zjednodušiť osobám odkázaným na pomoc inej osoby prepravu	Starostlivosť o človeka	10	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia

Seniori + ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (D 1) (poskyt.: mesto Poltár)	-	Zabezpečiť okamžitú pomoc ohrozeným osobám	Starostlivosť o človeka	20	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori + ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Zariadenie opatrovateľskej služby (C 1.3) (poskyt.: ZSS Poltár)	pobytová-ročná	Poskytnúť potrebnú sociálnu službu každej osobe, ktorej opatrovateľská služba nemôže byť poskytnutá v jej prirodzenom domácom prostredí	Starostlivosť o človeka	12	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia	Služba na podporu zosúladovania rodinného života a prac. života (B 3) (poskyt.: V. Kojnoková)	ambulantná	Vytvoriť rodičom lepšie podmienky na zaradenie sa do pracovného života	Integrácia do pracovného života	Podľa potreby	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Príslušníci sociálne vylúčených komúní, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	Terénna sociálna služba krízovej intervencie (A 1) (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Vyhľadať, zachytiť a poskytnúť pomoc každej osobe na území mesta, ktorá takúto službu potrebuje	Integrácia do spoločenského a pracovného života	3 pracovníci TSP	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia

Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním; deti a mládež	Komunitné centrum (A 2.3) (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Zaistiť dostatočnú kapacitu poskytovateľa tak, aby mohla byť soc. služba poskytovaná všetkým osobám, ktoré o ňu žiadajú	Integrácia do spoločenského života	-	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním; deti a mládež	Komunitné centrum (A 2.3) (poskyt.: mesto Poltár)	ambulantná	Poskytovať soc. službu prijímateľom na úrovni maximálne možnej kapacity	Integrácia do spoločenského života	23	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním; deti a mládež	Nocľaháreň (A 2.4) (poskyt.: mesto Poltár)	ambulantná	Zabezpečiť okamžitú pomoc ohrozeným osobám	Starostlivosť o človeka	15	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia

Zdroj: vlastné spracovanie

V záujme kvalitného a efektívneho monitorovania a vyhodnocovania stanovených cieľov pri poskytovaní sociálnych služieb zadefinovala samospráva mesta nasledovné merateľné ukazovatele:

Tabuľka 13: Určenie merateľných ukazovateľov na zhodnotenie plnenia cieľov

Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Cieľ	Merateľný ukazovateľ	Hodnota	Východisková hodnota (2023)	Plánovaná hodnota	
						2026	2030
Domáca opatrovateľská služba	terénna	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov spokojných s kvalitou poskytovanej sociálnej služby (merané prieskumom spokojnosti prijímateľov)	%	N/A	100	100
Zariadenie pre seniorov (poskyt.: ZSS Poltár)	pobytová-ročná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov umiestnených v zariadení na celkovom počte osôb, ktoré o túto službu požiadali (platí pre osoby s trv. pobytom v meste)	%	100	100	100
Zariadenie pre seniorov (poskyt.: TILIA, n.o.)	pobytová-ročná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov umiestnených v zariadení na celkovom počte osôb, ktoré o túto službu požiadali (platí pre osoby s trv. pobytom v meste)	%	100	100	100
Prepravná služba (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Zjednodušiť osobám odkázaným na pomoc inej osoby prepravu	Počet prijímateľov sociálnej služby	Počet	0	10	10
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (poskyt.: mesto Poltár)	-	Zabezpečiť okamžitú pomoc ohrozeným osobám	Počet prijímateľov sociálnej služby	Počet	0	20	20
Zariadenie opatrovateľskej služby (poskyt.: ZSS Poltár)	pobytová-ročná	Poskytnúť opatrovateľskú službu každej osobe, ktorej táto služba nemôže byť poskytnutá v jej domacom prostredí	Podiel prijímateľov umiestnených v zariadení na celkovom počte osôb, ktoré o túto službu požiadali (platí pre osoby s trv. pobytom v meste)	%	100	100	100

Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Cieľ	Merateľný ukazovateľ	Hodnota	Východisková hodnota (2023)	Plánovaná hodnota	
						2026	2030
Služba na podporu zosúladovania rodinného života a prac. života (B 3) (poskyt.: V. Kojnoková)	-	Vytvoriť rodičom lepšie podmienky na zaradenie sa do pracovného života	Počet poskytovaných služieb	Počet	1	1	1
Terénna sociálna služba krízovej intervencie (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Vyhľadať, zachytiť a poskytnúť pomoc každej osobe na území mesta, ktorá takúto službu potrebuje	Podiel obyvateľov, ktorým bola služba poskytnutá, na celkovom počte obyvateľov, ktorí o danú službu požiadali	%	100	100	100
Komunitné centrum (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Zaistiť dostatočnú kapacitu poskytovateľa tak, aby mohla byť soc. služba poskytovaná všetkým osobám, ktoré o ňu žiadajú	Počet poskytovaných služieb	Počet	1	1	1
Komunitné centrum (poskyt.: mesto Poltár)	ambulantná	Poskytovať soc. službu prijímateľom na úrovni maximálne novej kapacity	Počet prijímateľov sociálnej služby	Počet	23	23	23
Nocľaháreň (poskyt.: mesto Poltár)	ambulantná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov, ktorým bola táto služba poskytnutá na počte osôb, ktoré o ňu požiadali	%	0	100	100

Zdroj: vlastné spracovanie

Zohľadnenie miestnych špecifík a potrieb obyvateľov (fyzických osôb) v oblasti sociálnych služieb týkajúcich sa opatrovateľskej služby poskytovanej v územnom obvode mesta vrátane doplnenia definície potrieb dôležitých pre rozvoj sociálnych služieb

- prijímatelia opatrovateľskej služby v domácnosti sú od seba značne vzdialení. Toto špecifikum zohľadní mesto Poltár tak, že prispôsobí pracovné zmluvy s opatrovateľkami nasledovnými spôsobmi (podľa konkrétnej situácie a podľa aktuálnych možností):
 - zaistí sa čo možno najväčší úväzok jednej opatrovateľky u jedného prijímateľa (aby nebolo nutné počas jedného dňa presúvať sa od jedného prijímateľa k druhému)
 - zaistí sa, aby jedna opatrovateľka v rámci jedného pracovného dňa poskytovala sociálnu službu len jednému prijímateľovi (príp. čo najmenšiemu počtu prijímateľov)
 - ak bude nutné, aby jedna opatrovateľka poskytovala v rámci jedného pracovného dňa sociálnu službu viacerým prijímateľom, prijímatelia budú vybratí tak, aby bola medzi nimi čo najmenšia dochádzková vzdialenosť

Veľmi významnou súčasťou komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmto sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asocíálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonsmi k užívaniu návykových látok a pod.

V tejto súvislosti si samospráva mesta Poltár, okrem poskytovania vyššie uvedených sociálnych služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zadefinovala aj viaceré **doplňkové aktivity**, ktoré sa už síce nevykonávajú podľa zákona o sociálnych službách, avšak ich cieľom je napomáhať cieľovým skupinám v ich sociálnej inklúzii, predchádzať vzniku alebo zhoršeniu nepriaznivých sociálnych situácií a napomáhať riešeniu miestnych sociálnych problémov. Jednotlivé doplnkové aktivity sú koncipované tak, aby ich naplnením došlo k uspokojeniu potrieb v oblasti sociálnej pomoci, aby ich mohol využívať čo najširší okruh obyvateľov mesta.

Tabuľka 14: Doplnkové aktivity stratégie rozvoja

Cieľová skupina	Doplňkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Seniori	1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilarantov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	1.2 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	1.3 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	1.5 Podpora činnosti Klubu dôchodcov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	1.6 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto

Cieľová skupina	Doplňkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami	2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území mesta	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
Cieľová skupina	Doplňkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia	3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v meste	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
Cieľová skupina	Doplňkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF

	4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	4.4 Poskytovanie adresnej sociálnej výpomoci osobám, ktoré sa ocitli v náhlej núdzi	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto

Zdroj: vlastné spracovanie

Okrem vyššie uvedených doplnkových aktivít, ktoré sú špecificky orientované na jednotlivé cieľové skupiny (viď predchádzajúca tabuľka), si samospráva mesta zadefinovala aj spoločné, prierezové aktivity, ktoré napomáhajú viacerým cieľovým skupinám a zabezpečujú komunitný rozvoj.

Ide o nasledovné **prierezové aktivity**:

- *dohľad nad nesvojprávnymi občanmi* (v spolupráci so štátnou správou)
- *pomoc v krízových situáciách* (živelná pohroma, rodinná tragédia a pod.)
- *podpora záujmovej činnosti v meste* (krúžková činnosť, klubová činnosť, rôzna iná záujmová činnosť podľa potreby...)
- *výkon inštitútu osobitného príjemcu* (v spolupráci so štátnou správou).

5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

Mimoriadne dôležitým bodom v záujme efektívneho napĺňania zadaných cieľov, priorít a doplnkových opatrení komunitného plánu je dôraz na vhodné nastavenie jeho implementácie. Okrem časového rozvrhnutia jednotlivých aktivít je potrebné mať na zreteli aj možné zmeny realizačných podmienok v blízkej budúcnosti – či už z legislatívneho hľadiska alebo z hľadiska finančných, materiálnych, personálnych, príp. iných zdrojov. V záujme úspešnej implementácie komunitného plánu je nevyhnutné neustále monitorovanie týchto realizačných podmienok, monitorovanie potrieb prijímateľov sociálnych služieb a taktiež priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie samotného dokumentu.

5.1 Harmonogram realizácie komunitného plánu vrátane určenia finančných podmienok

Komunitný plán plánuje samospráva mesta realizovať podľa nasledovného harmonogramu:

Tabuľka 15: Harmonogram realizácie sociálnych služieb s určením kapacity sociálnych služieb, personálnych a prevádzkových podmienok

			Rok plánovanej realizácie															
			2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
			EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²
Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Určenie personálnych a prevádzkových podmienok																
Domáca opatrovateľská služba (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0

			Rok plánovanej realizácie															
			2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Určenie personálnych a prevádzkových podmienok	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²
Zariadenie pre seniorov (poskyt.: ZSS Poltár)	pobytová-ročná	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	32	30	32	30	62	0	62	0	62	0	62	0	62	0	62	0
Zariadenie pre seniorov (poskyt.: TILIA, n.o.)	pobytová-ročná	Pers. podm.: zabezpečí súkr. subjekt Prev. podm.: zabezpečí súkr. subjekt	26	N/A	26	N/A	26	N/A	26	N/A	26	N/A	26	N/A	26	N/A	26	N/A
Prepravná služba (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	0	10	10	0	10	0	10	0	10	0	10	0	10	0	10	0

			Rok plánovanej realizácie															
			2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Určenie personálnych a prevádzkových podmienok	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (poskyt.: mesto Poltár)	-	Pers. podm.: - Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	0	20	0	20	0	20	20	0	20	0	20	0	20	0	20	0
Zariadenie opatrovateľskej služby (poskyt.: ZSS Poltár)	pobytová-ročná	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	12	0	12	0	12	0	12	0	12	0	12	0	12	0	12	0
Služba na podporu zosúladovania rodinného života a prac. života (poskyt.: V. Kojnoková)	ambulantná	Pers. podm.: zabezpečí súkr. subjekt Prev. podm.: zabezpečí súkr. subjekt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

			Rok plánovanej realizácie															
			2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Určenie personálnych a prevádzkových podmienok	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²
Terénna sociálna služba krízovej intervencie (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0
Komunitné centrum (poskyt.: mesto Poltár)	terénna	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

			Rok plánovanej realizácie															
			2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Určenie personálnych a prevádzkových podmienok	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²
Komunitné centrum (poskyt.: mesto Poltár)	ambulantná	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	23	0	23	0	23	0	23	0	23	0	23	0	23	0	23	0
Nocľaháreň (poskyt.: mesto Poltár)	ambulantná	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	0	15	15	0	15	0	15	0	15	0	15	0	15	0	15	0

Vysvetlivky:

Rok s farebne vyplnenou bunkou: daná sociálna služba sa v danom roku PLÁNUJE realizovať

Rok s bunkou bez farebného vyplnenia: daná sociálna služba sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

¹ EK – existujúca kapacita v danom roku² PN – potreba navýšenia kapacity v danom roku

Zdroj: vlastné spracovanie

Personálne, prevádzkové, organizačné a finančné podmienky nevyhnutné pre poskytovanie sociálnych služieb budú závisieť od vývoja spoločenskej situácie, potrieb prijímateľov sociálnych služieb, legislatívnych zmien a nastavenia spôsobu financovania sociálnych služieb v spoločnosti. Sociálne služby budú kvantitatívne a kvalitatívne zabezpečované zo súčasných a budúcich zdrojov ich poskytovateľov. Poskytovatelia sociálnych služieb budú na zabezpečenie realizácie stanovených opatrení využívať najmä nasledovné finančné zdroje:

- Rozpočet poskytovateľov sociálnych služieb
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
 - › príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - › dotácie na rozvoj sociálnych služieb
- Vyšší územný celok
 - › príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - › dotačná schéma
- Iné zdroje
 - › grantové národné a nadnárodné programy, štrukturálne fondy, sponzorské dary a pod.

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu mesta, potrebné na poskytovanie sociálnych služieb** (odhad predpokladanej výšky zdrojov z rozpočtu mesta, potrebných na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení).

Tabuľka 16: Predpokladané finančné náklady mesta na poskytovanie sociálnych služieb

Druh sociálnej služby	Predpokladané finančné náklady (€)								Náklady spolu (tis. €)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Domáca opatrovateľská služba (C 2) (poskyt.: mesto Poltár)	270	270	270	270	270	270	270	270	2 160
Zariadenie pre seniorov (C 1.2) (poskyt.: ZSS Poltár)	400	400	400	400	400	400	400	400	3 200
Zariadenie pre seniorov (C 1.2) (poskyt.: TILIA, n.o.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prepravná služba (C 3) (poskyt.: mesto Poltár)		2	2	2	2	2	2	2	14
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (D 1) (poskyt.: mesto Poltár)				1	1	1	1	1	5
Zariadenie opatrovateľskej služby (C 1.3) (poskyt.: ZSS Poltár)	150	150	150	150	150	150	150	150	1 200

Služba na podporu zosúladžovania rodinného života a prac. života (B 3) (poskyt.: V. Kojnoková)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terénna sociálna služba krízovej intervencie (A 1) (poskyt.: mesto Poltár)	50	50	50	50	50	50	50	50	400
Komunitné centrum (A 2.3) (poskyt.: mesto Poltár)		25	25	25	25	25	25	25	175
Nocľaháreň (A 2.4) (poskyt.: mesto Poltár)	270	270	270	270	270	270	270	270	2 160
Všetky sociálne služby spolu:									7 154

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcej tabuľke je uvedená **predpokladaná výška finančných zdrojov z rozpočtu mesta na spolufinancovanie** potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb v jednotlivých rokoch **podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby v územnom obvode mesta**. Tabuľka sa týka len sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 17: Predpokladané finančné náklady mesta na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb

Poskytovateľ	Druh soc. služby	Forma soc. služby	Existujúca kapacita	Počet prijímateľov soc. služby v súčasnosti	Príspevok mesta na financovanie / spolufinancovanie soc. služby		Potreba navýšenia kapacity (o koľko v danom roku)							
					Prispieva mesto na túto soc. službu (A/N)?	Ak áno, výška ročného príspevku (€)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Mesto v súčasnosti neprispieva žiadnemu poskytovateľovi sociálnych služieb a nevie ani predpovedať, komu a či vôbec bude prispievať v budúcnosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu mesta, potrebné na realizáciu doplnkových aktivít**. Zadefinované doplnkové aktivity plánuje samospráva mesta realizovať podľa nasledovného harmonogramu a s nasledovnými nákladmi:

Tabuľka 18: Harmonogram realizácie doplnkových aktivít, vrátane predpokladaných finančných nákladov na ich realizáciu

Doplnková aktivita	Rok plánovanej realizácie doplnkovej aktivity								Celkové náklady spolu (tis. €)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	16,00
1.2 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	1,00	3,00				3,00			7,00
1.3 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov		0,50		0,50		0,50		0,50	2,00
1.5 Podpora činnosti Klubu dôchodcov	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	16,00
1.6 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov		0,20		0,20		0,20		0,20	0,80
Cieľová skupina spolu:									41,80
2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území mesta	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	1,60

2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	1,00	3,00	2,00						6,00
Cieľová skupina spolu:									7,60
3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v meste	5,00	10,00		5,00			10,00	10,00	40,00
3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	40,00
3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	120,00
Cieľová skupina spolu:									200,00
4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	0,50		0,50		0,50		0,50		2,00
4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	32,00
4.4 Poskytovanie adresnej sociálnej výpomoci osobám, ktoré sa ocitli v náhlej núdzi	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	24,00
Cieľová skupina spolu:									58,00
Všetky doplnkové aktivity spolu:									307,40

Vysvetlivky:

Rok s farebne vyplnenou bunkou: doplnková aktivita sa v danom roku PLÁNUJE realizovať

Rok s bunkou bez farebného vyplnenia: doplnková aktivita sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Monitoring plnenia a spôsob každoročného vyhodnocovania komunitného plánu, vrátane podmienok a spôsobu jeho zmeny a aktualizácie

Komunitné plánovanie vyžaduje účasť všetkých zainteresovaných strán, preto budú monitorované a iniciované všetky priebežné návrhy, podnety a pripomienky v oblasti napĺňania stanovených cieľov. K efektívite implementácie komunitného plánu sociálnych služieb nevyhnutne patrí aj vybudovanie systému kontroly, monitorovania a aktualizácie dokumentu.

Z tohto dôvodu bude samospráva mesta v stanovených časových intervaloch pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci definovaných cieľov a priorít. Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané v pravidelných intervaloch (1x ročne) na rokovanie mestského zastupiteľstva. Mestské zastupiteľstvo monitorovaciu správu prerokuje, posúdi stav plnenia cieľov a priorít a v prípade potreby navrhne zmeny. Navrhovať zmeny v komunitnom pláne môže aj primátor mesta, resp. poverení pracovníci mestského úradu. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu v mestskom zastupiteľstve. Každá zmena bude očíslovaná vo forme vzostupne číslovaných písomných dodatkov.

ZÁVER

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením. Úlohou a cieľom samosprávy je vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a postupne zlepšovať životné, pracovné a sociálne potreby obyvateľov mesta.

Tento komunitný plán sociálnych služieb predstavuje strednodobý plánovací dokument, zameraný na postupný rozvoj sociálnych služieb v meste. Analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom mesta, hodnotí potreby občanov odkázaných na sociálne služby a navrhuje ciele a opatrenia pre ďalší rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený a živý materiál, ktorý bude reagovať na zmeny a potreby celej komunity v meste, na meniace sa legislatívne, materiálne, finančné a personálne prostredie. Z tohto dôvodu bude priebežne vyhodnocovaný a v prípade potreby aktualizovaný. Navrhované zmeny a úpravy dokumentu vstúpia do platnosti po schválení mestským zastupiteľstvom.

PRÍLOHY

Zoznam informačných zdrojov

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2021): *Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030*.

Atlas rómskych komunít 2019

PHSR mesta Poltár

Register poskytovateľov sociálnych služieb v Banskobystrickom samosprávnom kraji

Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza DATAcube

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

www.poltar.sk

Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti	SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj	TP	Terénny pracovník
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	TSP	Terénna sociálna práca
KPSS	Komunitný plán sociálnych služieb		Terénny sociálny pracovník
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ŽZP	Ťažko zdravotne postihnutý
MRK	Marginalizovaná rómska komunita	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MŠ	Materská škola	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
NPRSS	Národné priority rozvoja sociálnych služieb	VÚC	Vyšší územný celok
		VZN	Všemestne záväzné nariadenie

Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľky:

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Poltára	15
Tabuľka 2: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva Poltára.....	17
Tabuľka 3: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	17
Tabuľka 4: Rómske obyvateľstvo v meste Poltár podľa rôznych zdrojov.....	18
Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	18
Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v meste	20
Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	21
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022	24
Tabuľka 9: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.	25
Tabuľka 10: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou Poltár v období 2018-2022	28

Tabuľka 11: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území mesta.....	31
Tabuľka 12: Ciele a priority rozvoja podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a jednotlivých cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb a určenia finančných podmienok.....	34
Tabuľka 13: Určenie merateľných ukazovateľov na zhodnotenie plnenia cieľov	37
Tabuľka 14: Doplnkové aktivity stratégie rozvoja	40
Tabuľka 15: Harmonogram realizácie sociálnych služieb s určením kapacity sociálnych služieb, personálnych a prevádzkových podmienok.....	43
Tabuľka 16: Predpokladané finančné náklady mesta na poskytovanie sociálnych služieb.....	49
Tabuľka 17: Predpokladané finančné náklady mesta na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb	51
Tabuľka 18: Harmonogram realizácie doplnkových aktivít, vrátane predpokladaných finančných nákladov na ich realizáciu	52

Grafy:

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov mesta Poltár	12
Graf 2: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva.....	13
Graf 3: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	13
Graf 4: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	14
Graf 5: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	15
Graf 6: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2013 a k 31.12.2022.....	16
Graf 7: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	19
Graf 8: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)	21
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	22
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022	22
Graf 11: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022	23